

© Deze tekst is auteursrechterlijk beschermd en mag alleen verspreid worden voor onderwijsdoeleinden.

Boek : Juf, mag ik overvaren. Schoolrijpheid. Als het kleuteren voorbij is.

Auteur : Marc Litière.
Uitg: Lannoo (2004)

Bespreker : Annemie Desoete

Datum : mei 2009

1. In een notendop...

De auteur stelt dat de overgang tussen de kleuterschool en de basisschool nog steeds heel groot is. Hij beschrijft dat we deze overgang niet alleen moeten bekijken vanuit het eerste leerjaar waarbij de kleuterklas zich moet aanpassen. Ook de lagere school moet zich op verschillende manieren aanpassen. Een kleuter leert namelijk ook, maar op een andere manier dan op de lagere school. Een kleuter leert vooral incidenteel door te spelen, te bewegen, te ontdekken en te ervaren, aldus de auteur. Het welbevinden en de betrokkenheid zijn hierbij belangrijke pijlers bij kinderen en die vinden we vooral op de kleuterschool terug. Vanaf het eerste leerjaar leert het kind vooral intentioneel en gaat men uit van programmagericht onderwijs. Er is na de kleuterklas volgens de auteur te weinig aandacht voor de niet-cognitieve factoren. Er zou meer tijd moeten besteed worden aan bewegingsopvoeding, creativiteit, emotionele groei, muziek, praat- en werkgroepen volgens Marc Litière.

Verder stelt de auteur dat schoolrijpheid een kwestie van rijping en ontwikkeling is. Een kind is schoolrijp als kennen, kunnen en voelen/willen in een goed evenwicht zijn. Schoolrijpheid is verder geen momentopname, maar komt langzamerhand en ook vanzelf. Er is wel stimulatie nodig vanuit de omgeving. Schoolrijpheid zou verder een proces zijn met passieve en actieve componenten. Er zouden verschillende kind- en omgevingsfactoren zijn die schoolrijpheid bepalen. De auteur stelt dat een kind schoolrijp moet zijn maar dat scholen ook kindrijp moeten zijn. Schoolrijpheid is dus een complex gegeven, maar ook een etiket dat volgens de auteur wil zeggen dat er iets aan de hand is.

De auteur beschrijft voorts dat er algemene en specifieke voorwaarden zijn waaraan een schoolrijpe kleuter moet voldoen. De algemene voorwaarden zijn de cognitieve, de psychomotorische en de sociaal-emotionele vaardigheden. Verder zijn er de specifieke lees-, schrijf- en rekenvoorwaarden.

Hij stelt verder dat om de schoolrijpheid te bepalen er vier kanalen zijn: het kind, de ouders, de leerkrachten en de schoolrijpheidstest. Een schoolrijpheidstest geeft geen totaalbeeld van het kind volgens de auteur. De meeste tests meten vooral cognitieve factoren en schoolse leervoorwaarden. Motoriek en sociaal-emotionele factoren worden weinig of niet gemeten in schoolrijpheidstests. Er zouden voorts verschillende criteria zijn waaraan een goede schoolrijpheidstest moet voldoen. We moeten echter de testresultaten altijd combineren met de bevindingen van de leerkracht en de ouders. Als kinderen niet schoolrijp zijn kunnen ze toch overgaan met specifieke zorg en begeleiding, naar de burgklas gaan of de laatste kleuterklas overdoen. Het CLB is volgens de auteur zeer geschikt om in overleg met kind, ouders en school te onderzoeken en door te verwijzen. Verder beschrijft de auteur dat externe hulpverleners kunnen optreden als problemen thuis of op school niet kunnen worden opgelost. Er is ook de speelleerklas (behorend tot het buitengewoon onderwijs).

2. De moeite?

Dit is een vlot geschreven boek rond een thema waar de auteur zelf van vindt dat 'schoolrijpheid' niet zo'n goedgekozen woord is, maar dat de alternatieven evenmin zo voor de hand liggen. In de marge wil ik vermelden dat we in verband met rekenen meestal spreken over 'ontluikende gecijferdheid' of over 'voorbereidende rekenvaardigheden' in plaats van over 'rekenrijpheid' en over 'rekenvoorwaarden'. Wie in dit boek op zoek is naar wetenschappelijk onderbouwde inzichten en resultaten van studies naar voorbereidende leervaardigheden of naar een vergelijking van verschillende schoolrijpheidstoetsen komt niet aan zijn trekken. Dit boek is evenmin een soort kookboek. Het boek is eerder geschikt om door ouders te laten lezen als ze maar al te graag hun oudste zoon of dochter klaar willen maken om de nieuwjaarsbrief te leren aflezen in plaats van die uit te hoofd op te zeggen of als ze met de handen in het haar zitten als hun jongste zoon of dochter (geboren in december) toch niet zo'n goed resultaat haalde op een zogenaamde schoolrijpheidstoets.

3. Te onthouden

Er zouden voorts een 15tal alarmsignalen zijn bij een kleuter die kunnen wijzen op problemen met schoolrijpheid. Veel voorkomende problemen bij schoolrijpheid zijn: 'ik kan dat niet', niet willen tekenen of werken, niet kunnen stilzitten, zwakke fijne motoriek, taalproblemen, slechte potloodgreep, problemen met werkrichting, twijfel over handvoorkeur, zwakke taakhouding, traagheid, onhandig zijn en ruimtelijke problemen. Een jaar doorkleuteren, hoeft alvast volgens de auteur geen negatieve of minderwaardige oplossing te zijn en dit kan duidelijk met kinderen besproken worden.

4. Fijne tips

De auteur geeft vervolgens een aantal tips waardoor ouders kunnen helpen met de taalbeheersing van hun kleuter. Ze kunnen kinderen ook helpen met ruimtelijk inzicht, tijdsbesef, zelfredzaamheid, fijne motoriek, grove motoriek en coördinatie, voorbereidend rekenen, symboolbewustzijn, auditieve vaardigheden, goede werkhouding en sociale en emotionele ontwikkeling. Het boek bevat tevens een 40 tal oefenblaadjes.

5. Bestelinformatie

Via de site van Lannoo kan je dit boek bestellen.
Prijs : € 19,95

6. Meer info

Marc Litière

Marc Litière (1957) is licentiaat lichamelijke opvoeding, licentiaat kinesithérapie en als psychomotorisch systeemtherapeut coördineert hij een drukke groepspraktijk waar er gewerkt wordt met kinderen en hun systeem (ouders, school, grootouders). Hij is gespecialiseerd in psychomotorische diagnostiek en -therapie bij kinderen met allerlei problemen en is een veel gevraagd spreker en lesgever ivm zijn werkdomein en het begeleiden van kinderen met moeilijkheden.

